

En presentation av olika artiklar som handlar
om Norra Latins sommarhem, hämtade från
Svenska Dagbladets arkiv under perioden
1938 till 1989.

Norra latin får eget sommarhus.

Förening konstitueras
om torsdag.

Professor Gösta Forssell.

Torsdagen den 17 mars konstitueras vid ett sammanträde på Norra latinläroverket föreningen Norra Latins Sommarhus. Och i sommar skola två kontingenter norralatinare efter varandra på vardera 5 à 6 veckor ta i besittning det vackra Sjövik på södra Vaddö, som genom överståthållarens och Barnens Dags styrelses välvilliga tillmötesgående hyres ut för en fabelaktigt låg summa, berättar, glad i hågen, inspektör vid Norra latin, professor Gösta Forssell.

Inspektör har så mycket mer skäl till glädje, som han och hans sex bröder alla varit norra latinare en gång i tiden och det följaktligen ligger honom speciellt om hjärtat att främja lärjungarnas bästa vid hans gamla läroverk. Han berättar litet närmare för Svenska Dagbladets medarbetare om tanken på ett sommarhus för elever vid läroverket, som antingen av ekonomiska skäl eller på grund av att föräldrarna icke ha tid och tillfälle att resa på landet, nödgas stanna i staden under sommarferierna. Idén uppstod bland de pojkar, som enligt det vid Norra latin tillämpade systemet fungera som klassledare, och som i denna egenskap ha att ta hand om kamraterna och i möjligaste mån reda ut deras svårigheter både i skolan och eljest — ett system som inom parentes sagt arbetar till både pojkarnas och kollegiets stora belåtenhet. När man började se sig om efter lämpligt sommarställe, fick man genom major Killander anvisning på det ovannämnda Sjövik, som Barnens Dag vill sälja och nu t. v. hyr ut på prov under två år åt den blivande föreningen Norra Latins Sommarhus. Visar sig stället bra och lämpligt, är det meningen att köpa detsamma.

— Det är en synnerligen trevlig liten gård, säger professor Forssell, med två vinterbonade villor, som rymma inalles ett 30-tal pojkar, vidare köksbyggnad med två matsalar, samt personalbyggnad.

— Det är en synnerligen trevlig liten gård, säger professor Forssell, med två vinterbonade villor, som rymma inalles ett 30-tal pojkar, vidare köksbyggnad med två matsalar, samt personalbyggnad. Till gården, som befinner sig i bästa skick, hör en den härligaste badstrand och en skön skogspark. Stället ligger cirka en mil från Barnens Dags kolonier samt har egen båtbygga — man kommer dit på 6 timmar med båt eller också på kortare tid med tåg till Norrtälje och buss. Handelsbod ligger alldeles i närheten. Inackorderingspriset hoppas man kunna sätta så lågt som till 1 kr. om dagen.

Till det konstituerande sammanträdet om torsdag ha inbjudits läroverkslärarna, föräldrar samt forna lärjungar. Styrelsen skall bestå av åtta personer — därav fyra lärare — jämte inspektör som ordförande; ett förvaltningsutskott skall utgöras av tre lärare samt rektor och en yngre norra latinstudent, som blir koloniledare. I föreningen skola ingå stiftande och ständiga ledamöter, som betala en engångsavgift på resp. 500 och 50 kr. samt stödjande ledamöter, som betala 5 kr. om året. Tre av första kategorien ha redan anmält sig, liksom idén f. ö. väckt livligaste anklang. Många ha redan hört sig för om möjligheten att få komma till Sjövik i sommar, och det är därför angeläget, att föreningen får så

många medlemmar som möjligt, så att tanken kan realiseras. Det är t. o. m. funderingar på att ordna med kortare vinteruppehåll på det blivande poikhemmet, om företaget visar sig slå väl ut. Och Norra latins inspektör hoppas också, att det skall bli en maning att försöka samma sak vid andra skolor och läroverk till de ungas båtnad.

S

Herr
Redaktör

Norra latins
sommarhus.

Hr redaktör!

Lärare vid Norra latinläroverket, forna lärjungar, föräldrar till lärjungar vid läroverket och andra vänner till dess ungdom hava i dag sammanslutit sig till en förening, benämnd "Norra Latins Sommarhus". Föreningen har gjort till sin uppgift att anordna lantvistelse under ferierna och skolresor för lärjungar vid Norra latin; att för detta ändamål ekonomiskt understödja lärjungar, som ha behov därav, samt att mottaga och förvalta medel, som ställas till föreningens förfogande.

Sedan länge har det inom Norra latinläroverkets lärarkår och bland lärjungarna varit föremål för bekymmer, att ett stort antal av skolans elever av kost-

nadsskäl eller av andra orsaker icke varit i tillfälle att under sommarlovet vistas på landet. En undersökning, som utfördes under förra terminen, visade, att omkring 150 av läroverkets lärjungar nödgas tillbringa sommaren i staden. Föreningen avser i första hand att åt Norra latin skaffa ett eget sommarhus, där ett antal av dessa lärjungar under någon del av sommaren kunde få njuta av en hälsosam och stärkande vistelse på landet.

Genom utomordentligt tillmötesgående från styrelsen för Barnens Dags förening synes vår förening omedelbart kunna förverkliga detta sitt syfte. B. D. F. har nämligen välvilligt ställt lägenheten Sjövik i Marum på Södra Vaddö till vårt förfogande. Man har beräknat, att på detta sommarhus plats skulle kunna beredas för cirka 30 ynglingar samtidigt och att sommaren skulle indelas i två terminer, vardera omfattande 4 à 5 veckor. Det är meningen, att dagsavgiften genom föreningens bistånd skulle kunna bli så låg som en krona och att en del platser skulle gratis kunna ställas till förfogande.

Till att börja med upplåter B. D. F. Sjövik till vår förening för en tid av två år med rätt för oss att för ytterligare 2-årsperioder få upplåtelsen förnyad. Skul-

Forts. nästa sida

le B. D. F. i framtiden önska försälja Sjövik, äger vår förening företrädesrätt till köp. Vi ha alltså tillfälle att först vinna erfarenhet om denna verksamhet för att sedan, om behövt kapital kan anskaffas, kunna bli ägare av vårt sommarhem.

Utmärkta lokaler stå alltså till förfogande för Norra latins sommarhem. Medel till såväl hyran som inredningen och driften och eventuellt till ett framtida köp måste nu anskaffas genom föreningens försorg. För att bereda tillfälle för alla dem, som vilja stödja Norra latins sommarhem, att lämna bidrag, motsvarande vars och ens ekonomiska resurser, ha ledamöterna i föreningen indelats i olika betalningsgrupper: stödjande ledamöter, som årligen erlägga en avgift av minst 5 kronor, ständiga ledamöter, som på en gång erlägga minst 50 kronor, samt stiftande ledamöter, som på en gång eller under loppet av fem år erlägga minst 500 kronor.

Vi inbjuda eder härmed att inträda i Föreningen Norra Latins Sommarhem och överlämna åt eder att bestämma storleken av den ledamotsavgift ni vill erlägga.

Då vi avse, att sommarhemmet redan instundande juni skall träda i verksamhet, vore vi synnerligen tacksamma att snarast möjligt och helst före den 10 april få motse edert benägna svar.

Till Norra latins forna lärjungar och till målsmännen för läroverkets nuvarande elever rikta vi en vördsam och varm vädjan om bistånd till förverkligande av planerna på Norra latins sommarhem. På så sätt skulle i många hem bekymren för barnens sommarvistelse lättas och rekreation och glädje beredas åt många ynglingar.

Stockholm den 17 mars 1938.

Gösta Forssell
ordf.

Axel W. Ahlberg
v. ordf.

M. E. Wahlgren
skattm.

Torsten HERNOD
Birger Personne

Magnus Dahln
sekr.

Sigvard Bruce

Ernst Killander
Olof Regnstrand

Herr
Redaktör

Norra latins planerade
sommarhem.

Hr redaktör!

Då jag för någon tid sedan i eder värderade tidning läste det upprop, som föreningen *Norra latins sommarhem* hade insänt, greps jag av det vackra i den idé, som föreningen framlagt. Det försök, som Norra latin nu gör för att hjälpa de pojkar, som av många olika anledningar ej kunna få komma ut till en härlig lantvistelse i skärgården, förtjänar all uppmuntran. Jag har, i den mån jag förmår, bidragit med en skärv till planens genomförande, och jag vill uttrycka en förhoppning, att alla gamla norra-latinare, som läsa denna tidning och dessa rader, ge sitt gamla kära läroverk den hjälpande hand vilken det nu, som

jag vet, så väl behöver. För att starta ett sådant sommarhem för pojkar fordras säkert mycket pengar, och detta ekonomiska stöd borde vi gamla norralatinare ge. Från alla delar av vårt land kunna postanvisningar nå vårt gamla läroverk vid Drottninggatan. Jag tänker mig, att föreningen med stor glädje och tacksamhet inkasserar varje litet bidrag, som inflyter.

Många av oss gamla norralatinare, som under vår egen skoltid ej hade tillfälle att resa bort från staden under sommarferierna, veta säkerligen mycket väl vad det ville säga att gå omkring på gatorna under sommarmånaderna. Därför: när det nu finnes ett tillfälle för oss att hjälpa vår gamla skola och framför allt de ynglingar, som nu nöta de bänkar, på vilka vi själva en gång sutto, så låt oss visa vårt läroverk, att vi ännu tänka på det med varm sympati. Föreningens adress och postgironummer kunna med säkerhet postkontoren upplysa om. Alltså en varm vädjan för en god sak från en som med stolthet kallar sig en

Gammal norralatinare.

Norra latinare hade fackeltåg på Björkö.

*Slädparti med lägereld
i skogen.*

Sexton pojkar från Norra latin ha under nyårs- och trettondagshelgen kamperat i en feriestuga på Björkö och återvände på söndagskvällen till Stockholm, beredda att i sinom tid ta itu med plugget med stärkta krafter. Det var den i våras bildade Föreningen Norra latins sommarhem, som nu kunde samla gymnasister och skolpojkar i olika åldrar till det första nyårsfirandet därute. Efter vad kuratorn, kand. Sigge Bruce, meddelar, har man haft idealväder, och arrangemangen ha gått fint i lås. På nyårsnatten anordnade pojkarna ett fackeltåg till Björkö kyrka, något som befolkningen visade sig livligt uppskatta. En annan dag hade man slädparti med lägereld och chokladkokning i skogen. För att nu inte tala om alla skidturerna och vårt festliga nyårsfirande i stugan, slutar kand. Bruce. Ett nyförvärvat dragspel, från Älvdalen, har bidragit till att hålla stämningen hög både under Björkövistelsen och båtresan.

Norra latinare klappa på Norra latinarens port.

Tusentals kuvert gjordes på lördagskvällen i ordning av Norra latin-pojkarna.

En och annan gammal Norra latinare i förskingringen kan på söndagen bereda sig på att en rödkindad gosse av den generation, som sett dagens ljus mellan åren 1920 och 1930, klappar på hans port. Han — den förskingrade nämligen — bör då söka avkasta den distingerade uppsyn han anlagt för att imponera på världen och återta något av sitt gamla gosselynne. Den rödkindade önskar bara att vederbörande blir Norra latinare på nytt. Och det sker genom att teckna minst fem blanka riksdaler som stödjande le-

damot i Föreningen Norra latins sommarhem. Efter råd och lägenhet kan man även bli ständig ledamot — för 50 kronor — eller stiftande ledamot, om man förbinder sig att under fem år betala minst 500 kr.

Gamle Norra latinaren, kand. Sigge Bruce — studentkull 1937 — som är föreståndare för Norra latins sommarhem Sjövik, påpekar för Svenska Dagbladet, att allt som kan tänkas bli till användning ute vid skolpojkarernas lilla paradiset på Södra Vaddö mottas med förtjusning. Man väddar i detta fall till alla de gamla Norra latinare, som nått en egen position i en eller annan bransch. Allt är lika välkommet, från en roddbåt till en plättagg, från en fotboll till "ett set" kaffekoppar. För att nu vara blygsam. Och den som känner något dunka i bröstet vid tanken på senfödda efterträdare vid Drottninggatan 71 och vill lämna ett bidrag kan nå kontakt med de energiska pojkarna alla dagar 12—2, tisdagar och torsdagar även 7—9 e. m. per tel. 20 36 48. Postgiro 15 39 45.

Norra latins och "Sommarhemmets" inspektor, professor Gösta Forssell, påpekar resultatet av den undersökning, som gjordes förra våren. Det befanns då att 150 av skolans lärjungar nödgades vistas i den stockholmska stenöknen under sommarferierna. Mera behöver väl knappast sägas om det behjärtansvärda i det ståtliga initiativ som tagits i och med skapandet av detta hem i Roslagens famn på en blommande ö, där vågorna klucka mot strand.

Skulle något ytterligare tilläggas, så vore det en fanfar — sua sponte — som rektor Ahlberg i Norra latin skulle ha definierat saken. Signaturen, som med åren skapat sig en gedigen uppfattning om gamla Norra latinarens förmåga att var och en på sin plats hävda sig i tillvaron, tror att professor Forssell och kand. Bruce kunna lita på sina pappenheimare. På deras dörr klappar man nog icke förgäves. Även om den större eller mindre gåvan lämnas med den omedvetna suck, som gamle Enzo Edström så väl formulerat i sin oförgätliga franska grammatik:

De äro förbi de lyckliga dagar, de ha förgått som en dröm.

Wijk.

SvD 1939-03-15

Sjövik sommarhem för Norra latinare?

Föreningen Norra Latins sommarhem anholder om arvsfondsanslag på 25 000 kr. för inköp av egendomen Sjövik vid Marum på Vaddö-Björkö, tillhörig Barnens dags förening, samt om 10 000 kr. för ombyggnader och reparationer. Barnens dag önskar sälja egendomen. Denna har använts för en småbarnskoloni, men det har ur administrativ synpunkt visat sig svårt för föreningen att driva kolonirörelse på en plats, som ligger på så stort avstånd, tretton kilometer, från den stora koloniens område på Barnens ö, dit föreningen vill koncentrera sin koloniverksamhet. Norra latins sommarhem har under 1938 fått disponera Sjövik för sommarvistelse åt lärjungar vid läroverket.

Norra latinare vid Ålands hav.

Rektor Ahlberg offrade matsalsbordet åt pojkarna

Norra latins sommarhem vid Sjövik på Vaddö, det enda i sitt slag i landet, avslutar nu sin andra säsong. Mer än hundra pojkar, dömda till en sommar i stenöknen, ha fått stifta bekantskap med havet och börja nu terminen med ny energi, koppar på huden, silver i blicken och det goda kamratskapets guld inombords. Om det paradisiska liv de fört läses närmare på sista sidan.

Från Norra latinarnas sommarhem på Vaddö: överst t. v. brandalarm har gått och spåda armar kämpa vid pumparna; i mitten pysslar dagens kökskraft med disken och t. h. kopplar andreklassisten Hans Syrén oroliga mammor på rätt träd. Underst de som bära bördan, ledningen på Sjövik: fr. v. gymnasisterna Seen Blomquist och Olle Segersten, hemmets chef, kand. Sigge Bruce, samt studiernas överledare, kand. Lennart Conricus. Kaffetären serceras av husmodern, Signe Nyberg.

Norra latins sommarhem ett pojkarnas paradis.

Sjuttonårig bankdirektör, andraklassist med trådarna i sin hand, kläder i skelettskåp, 2400 skorpor dagsskörd.

Striden står het trots vattnets svalka.

2 400 skorpor konsumerade här-omdagen 60 friska Norra latinare ute vid skolans ståtliga sommarhem Sjövik på Vaddö, och ändå var det ingen, som tyckte att de ätit för många. Hemmets unga ledning med kandidat Sigge Bruce i spetsen hylar nämligen maximen att ingen tvångströja får läggas på pojkarnas sunda instinkter och dit hör längtan efter mat och mycket mat,

nykärnat smör på grovt bröd och nysilad mjölk för fulla muggar. Skolhemmet står inför avslutningen av sin andra säsong, utvidgningarna ha varit många, och hundratalet ungdomar bereda sig att börja terminen laddade av energi och livsaptit.

Norra latin är alltså på god väg att lösa ett problem, som att börja med syn-tes tillhöra den högre matematiken. Att utan givna materiella resurser bereda ett hundratal elever, som eljest varit hänvisade till en trist storstadssommar, möjlighet att på intimaste sätt stifta bekantskap med sol och hav. Professor Gösta Forssell, kapten Personne, rektor Ahlberg, kand. Bruce m. fl. kunna vara stolta över sin skapelse, den enda i sitt slag i landet, vad läroverken beträffar.

Rektorns matsalsbord och lektorns skelettskåp.

Hur pojkarna skrapat för att bygga upp sitt hem får man ett överväldigande intryck av vid en rundvandring på platsen. Kurator Bruce pekar med stolthet på ett jättelikt bord i stora mässen, där några tredjeringare just före provningarna kämpat en sista strid med gamle Vergilius. Bordet har prytt rektor Ahlbergs matsal, sedan han var nygift. Nu har det donerats till skolhemmet, en succession som ju är ägnad att inge goda samveten än större frid och oroliga en nyttig olust. På ett logement hänger man in kläderna i lektor Hammarstens gamla skelettskåp, och en annan lokal är tapetserad med gamle Al-
fred Nilgöres zoologiska plancher, saliga i åminnelse.

Norra latinare med "Zuleika" mot havet.

Komma gamla latinare ihåg det föga estetiska uttrycket "Pula grymt"? Det innebar realskolans kompakta aversion mot dem som fått lyran i mössan och denna utlöste sig i ett våldsamt snöbolls-bombardemang om vintrarna. Detta begrepp hör nu historien till. Och sommarhemmet anses ha gett det den definitiva nådastöten. Olle Segersten t. ex., han är en typisk "grymt" och får snart vit mössa; två gånger i veckan tar han, gammal sjöman och sjökaptensson som han är, tre pojkar med sig i 45:an Zuleika, en gåva av direktör Torsten HERNOD, och så bär det av förbi Söderarm till havs. Efter tre dagar vänder ekipaget åter och då ha några förtjusta pojkar fått en god grund i navigation. Tror någon att dessa pojkar i vinter planera några snöattentat mot Olle Segersten och hans gymnasistkolleger?

17-årig bankdirektör, telefonväxel för åtta riksdaler.

I telefonväxeln sitter för dagen andreklassisten Hans Syrén. Han håller alla trådar i sin hand, lugnar ängsliga mammor från staden, är Vaddös herr Ur och kan svara Evert Taube hur långt hans förhoppningsfulle son hoppat "i längd" några sekunder efter han krupit ur sandgropen vid Bagghusfjärden. Denna telefonväxel med apparater i samklang i alla riktningar byggde unge Bruce på försommaren med välvilligt bistånd av f. d. Norra latinaren jur. stud. Bo Varenius, gamle "Vargens" son. Den kostade åtta riksdaler. Och paradiset bankdirektör är en ung sjuttonåring. Han har understundom nära 1 000 kronor i kassan, allt pojkarnas fickpengar för sommaren. Som i små portioner fördelas på ägarna.

Rättvisans övermakt och onskans nederlag.

Det finns en timme på dagen, då alla i sommarhemmet gå i spänd förväntan. Den "populära punkten" kallas den rätt och slätt. En dag blåsa sirenerna larm. Bankdirektören har hittats bunden, kassan är borta. I alla riktningar gå patruller ut, och "rövarna" siktas bakom en udde på väg bort med sitt rov. Alla båtar sättas i sjön och jakten begynner. Slutklämmen blir ett veritabert sjöslag på fjärden. Vaddös urinvånare ha av sirenerna lockats till stran-

den och få bevittna rättvisans övermakt och onskans nederlag. De lära uppskatta detta avbrott i dagens enahanda lika högt som Vaddöbagaren, som gräddat och sålt de 2 400 skorporna häromsistens.

Norra latinarna köpa Sjövik. Föreningen Norra latins sommarhem höll på onsdagen extra sammanträde. Därvid beslöt föreningen att köpa egendomen Sjövik på Björkö. För detta ändamål har 35 000 kr. beviljats av statsmedel. 25 000 kommer att användas för inköp och 10 000 kr. för reparationer och ombyggnader. Rektor Norrbom invaldes i styrelsen.

Gosse att leva och trivs...

Men solen sänker sig över Vätö, och de äldre ynglingarna söka permission. Anledningen antecknas noggrant av herr Syrén i växeln — friheten är obegränsad — men ändock måste tiden för återkomsten exakt fixeras. Den hålles obönhörligt, ty varje logement vill vara främst, och ve den som drar ned poängen, då veckopokalerna för bästa ordning stå på spel. Utan skolmössan med Norra latins gyllene emblem slipper ingen på vift.

En gymnasist uppger att han stämt möte med en flicka.

”Friarfärd” antecknar andraklassisten Hans Syrén utan att darra på pennen.

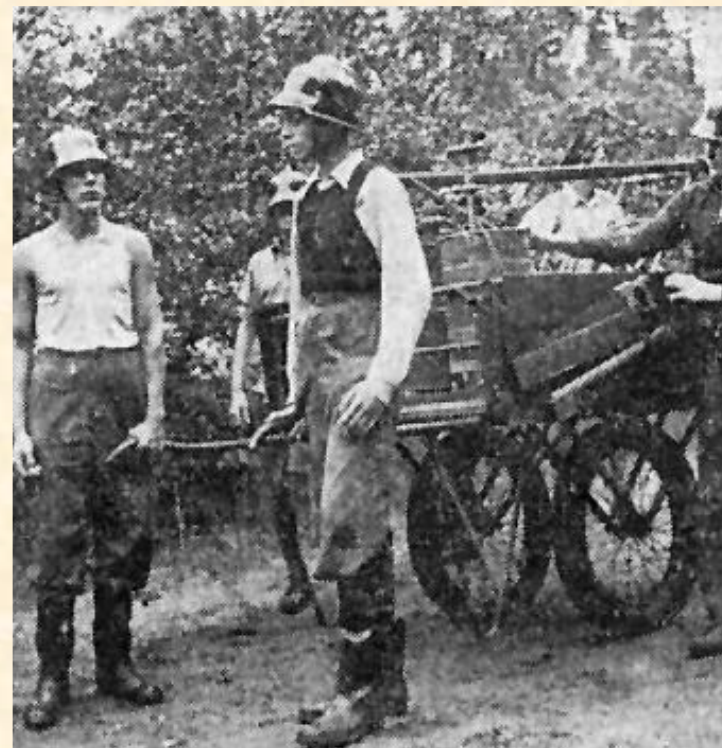
Gosse att leva och trivs måste sin genius ha.

Wijk.

Brandhären vid Norra latins sommarhem rycker ut.

En frejdig ungdomsstat med i detalj genomförd organisation, folkvalda styres- och förtroendemen, proportionella val, egen radio-station och tidningspress, eget telefonnät och växel med sexton linjer, egen sjukstuga, brandkår, bank, affär och försörjningsorganisation, en egen anda med fulländad disciplin och hjärtligt, för-

troendefullt kamratskap, en egen frisk företagsamhet och en egen stark gemensamhetskänsla och hänförelse för saken, sådan ter sig den summariska bilden av Norra latins sommarhem på Björkö.

Hemmets kurator, kandidat Sigge Bruce, som det parlamentariska sty-

Forts. nästa sida

relsesättet till trots men med full respekt för detta likväl dirigerar "förvaltningsapparaten" med varsam men fast hand, kan med berättigad stolthet demonstrera vad han själv och kamraterna på fyra år skapat av dessa 30 tunnland skärgårdsö, "stadens" tolv mönstergillt utnyttjade byggnader med rådhus, sjukhus, brandstation, kök och förläggningslokaler, vilka var och en för sig skulle fordra en artikel, dess hamn och "flotta", dess sport- och idrottsanläggningar och dess vida skogsområde.

I rådhuset logera för närvarande 12 solbrända småpiltar, i "Barnkammarn", ett av logementen, finns emellertid bara "stora killar". Sjukhuset har en "sal" med fyra bäddar och en "operationssal" med en så förstklassig och omfattande utrustning, att man i nödfall skulle kunna ta en blindtarm där. Vid en operation av en böld radierades förloppet till hela "staden" med egen sändare, och patienten kunde för sina andlöst lyssnande kamrater med manlig behärskning beskriva evenemanget.

Brandstationen är försedd med sprutvagnar, stegvagnar och allt vad till dem hör. Mitt under lek och fritidsstoj alarmeras brandkåren på mindre än 30 sekunder och brandpersonalen kom ilande med hjälmar, pikyxor och alla agremanger och den 40-manna langningskedjan står klar till drabbning. I hamnen rycka båtarna i sina förtöjningar, och den blågula flaggan smäller på signalmasten, en god symbol för professor Gösta Forssells originella och beundransvärda skapelse, **Norra latins sommarhem.**

Segor.

Sommaren är räddad för norra latinerna. Basaren, som hölls till förmån för Norra latins sommarhem, gav ett glänsande resultat, meddelar arkivrådet Arne Forssells maka, som påtagit sig en betydande del av arbetet för festen. Icke mindre än 7 100 kr. fick man in, men då var också allt slutsålt i stånden. T. o. m. dekorationerna gingo åt, och de 1 000 lotterna i tombolan såldes slut på en och en halv timme. Tack vare basarens resultat är nu sommaren räddad på **Norra latins sommarhem** på Björkö. Skolan själv har tyvärr inga fonder för att hjälpa sina elever till sommarvistelse och enligt vad rektor Norrbom beräknar skulle 75 procent av skolans lärjungar utan sommarhemmet med dess möjlighet till fri eller synnerligen billig ferievistelse överhuvudtaget icke alls komma ut på landet under sommaren. Glädjen över den lyckade basaren är därför stor på alla håll. Självfallet komma vi att ha basar flera gånger, säger fru Forssell, men vi vänta kanske till julen 1945 med nästa.

Ännu en glimt från Norra latins sommarhem.

Tidigt på förmiddagen kom den 11-årige pensionären vid Norra latins sommarhem till panget, där hans moder hade sitt högkvarter.

— Hej, sa' pojken, ja har permis hela da'n.

— Fint, sa jag, då kan du visa mej allting.

— Jaa-a, han drog på det, men ja skulle ju fått vara telefonvakt mellan ett och tre.

Telefonanläggningen har särskilt imponerat. Men så är det också ett vittutgrenat telefonnät sommarhemmet förfogar över. (Att det är välgjort säger sig självt eftersom det är självgjort.) Telefon finns inte endast i boningshusen utan även i snickarboden, tvättstugan, sjukstugan m. m., ja, t. o. m. i logen, vid idrottsplan och på båtbyggnaden.

Nå, pojken tröstade sig över den infrusna telefonvakten när han fick se min säng.

— Så bra att dom inte har bäddat, sa han, nu ska ja' visa dej. Så här gör man först, och så här, å de ska vara alldeles slätt å med räta vinklar å rakt å fint,

annars får man göra om de. Å kuddarna lägger vi i ett skåp.

Jo-jo, det går fint att bädda sin säng när man vet att alla de andra 90 pojkarna gör det och det faktiskt kan göras till en sport att bädda fint och kvickt. Skulle man nu drypa en droppe malört i glädjebägaren och säga: — Så bra, när du kommer hem igen till hösten o. s. v. Nej, det skulle man inte.

Dagarna gå med övningar och lek, med bad och båtliv (strängt kontrollerat av ledare från Sjövärnet) med arbete och vila, idyll och panik.

Panik? På sommarhemmet? Ja, det kanske var ett för starkt uttryck. Men så här låter det i ett brev från den unge pensionären:

"Häromdagen när vi skulle ställa upp till praktiskt arbete ville kuratorn ha dagsprogrammet, som låg på logen. Han skickade i väg Ludde, som efter en stund kom tillbaka med andan i halsen och berättade att det var tre gubbar på logen som "panga doror å allt möjligt annat". Kuratorn skickade tre killar att ta reda på om det var sant. Dom kom tillbaka och berättade att det verkligen var tre gubbar där. Då tog kuratorn en av ledarna med sig och gick dit. Kuratorn fick en smäll av en av gubbarna

och kom igen och befälde att vi skulle beväpna oss med påkar och omringa gubbarna. Till slut fick vi tag på en av dom och band honom och kastade in honom i ett tält. Men han smet och det dröjde en lång stund innan vi fick tag i honom. Den ena jagade vi med påkar ut på bryggan. Till slut hoppade han i vattnet, men vi fångade honom med en roddbåt. Den siste tog vi också i vattnet.

— Har du något kvar på ransonen, frågade jag pojken.

— Ja-ha, sa' han, ja' brukar aldrig ta ut min ranson.

Vad är nu detta för tal? Säger en moder så till sin unge son? Och detta på Norra latins sommarhem? Det måste väl gälla en helt annan ranson än den, som de vuxna någon gång lär fälla ett och annat ord om. Var lugn! Det gäller en annan sorts ranson — ransonen på söt-saken. Det är nämligen så klokt ordnat att pojkarna pr vecka få köpa endast en chockladkaka och ett mindre antal kolor eller liknande. Var och en har sitt ransoneringskort.

Jag kommer ihåg resdagen, på kajen. Pojken åt en stor glass när vi träffade kuratorn.

— Jo-jo, sa' han, åt den med andakt. Det är den sista du ser på ett par månader.

Om pojken då såg fram mot en oändligt lång sommar med puraste asketismen, det vet jag inte. Nu vet han emellertid att det går mycket bra att leva utan så mycket gotter, särskilt när man har så "hemskt roligt" och lever ett så sunt och härdande liv som på **Norra latins sommarhem.**

Mäjs.

S

POJK- staden

vid
Ålands hav

av Svala

Marum's ännu ej riktigt färdiga, av pojkarnas till-
yxade bavgud, som så småningom skall få en elektrisk lam-
pa monterad i magen för att därigenom bli ännu mer skräckin-
gande.

Sunnan spelar violin i säven vid Marum och augustis mjuka väder klär Bagg-husfjärden i gyllene slöjor. **Norra** latinarnas sjörövarhav kluckar godmodigt och lockande, allra mest kanske för den brunbrände tolvåringen Nils-Ola. Han är ute i allvarligt uppdrag. Tre veckor ha dansat i väg som ett skott och inte en rad hem, men nu måste det bli av. "Överhövdingen", kurator Sigge Bruce, har just gett honom ett menande ögonkast — visserligen äro inga brev alls bästa beskedet om att en pojke trivs på sommarhemmet Sjövik, men man vet ju hur föräldrar äro. Inte värt att pröva dem för hårt.

Nils-Ola väter pennudden och lutar sig med en suck över vykortet. Luggen hänger ner på en brunbränd nästipp, och tungan följer med i varje bokstav, som tar form på kortet. Så är han då klar, lagom till postdags, och kilar i väg för att i en blink ömsa från blåställ till badbyxor och gå på huvudet i drickat. Och på kortet stod det: "Hej, Pappa! Jag sportar, mår finfint, pluggar skapligt. Jag har köpt en del grejor. Var snäll skicka mig en tia".

Det där är standardtext, lakonisk men fullkomligt entydig. Har man väl landat på Björkö i Ålands havs fräsande famn så äro brevpapper och kuvert det man sliter minst. Tyskan och matten äro för en del av de yngre tonåringarna de enda verkligt äckliga molnen på sommarhimmeln, men de kanske skingras lagom till provningsdags. Informatorn, kandidat Olle Törnberg, har god hand med den sortens naturfenomen, och hans medhjälpare, III-ringaren Björn Ullman, är inte heller bortkommen i gamet. Nöjet att plugga i värmebölja, när de andra grabbarna moja sig, är måttligt. Hos mången föds ett beslut: nästa sommar är det allt jag som ramlar in här med uppflyttningen klar. Man kan väl alltid lägga på några kol till under vårterminen, så klart!

Ett åttiotal pojkar åt gången har kurator Bruce under sin spira i två perioder varje sommar. Det är åttonde året Norra latins sommarhem är i gång. Främst äro förstås pensionärerna från den anrika skolan vid Norra bantorget, men även pojkar från andra läroverk äro välkomna, bara man kan vika en plats för dem. Föräldrar och anhöriga böra

göra sig omaket att kvista ut och titta på pojkstaden vid Ålands hav. Hittills ha de gjort det i alldeles för liten omfattning, kanske gripna av någon icke helt obefogad aning att telningen skulle hälsa besöket med blandade känslor. Lugn! Ni kommer att mötas av en pojke, som med illa dold stolthet visar, hur präktigt allt är ordnat och hur han själv stortrivs. Ledningens fulla gillande har ni, om ni verkligen vandrar över landgången vid Marums brygga på Björkö och stiger under valvet med Norra latins namn i grovt yxad "trästil" till ett glatt och välskött rike på sina modiga 30 ha.

Ställ, för alla höga gudar, er cykel ordentligt i parkeringsstället till vänster! Här ligga nämligen inte hult och stenknallar hur som helst. Samhället är stadsplanlagt med namnskyltar på gator och vägar, det har egen magistrat, egen bank, eget förtroenderåd, egen jury, åklagare, domare, sinkabirum och en hel del annat, som ger levande innebörd åt stadens motto: frihet under ansvar. Ingen av de unga pensionärerna drar härifrån utan att ha fått några goda skedblad medborgarkunskap och rätt mycken kännedom om vad samhällslära är i praktisk form.

Om vikingalynnet svallar över och knytnävarna börja virvla i luften är ordningsmakten över slagskämparna som en Jehu. Syndarna manas i häkte — tror läsaren. Ånej, så gammalmodigt beter man sig inte, men de båda tas till en boxningsring, få läderputor på nävarna och uppmanas att gora upp saken i några ronder. Det lär inte bli en rond en gång, ty vem har väl bärsärkalynnet kvar så länge? Ingen i de åren. Och skulle någon av de två ändå vara sinnad, så är det bara att sätta i gång. Striden sker utan åskådare, vilket är så snopet, så det är inte klokt. Enligt traktens uttryckssätt.

Sigge Bruce förstår sig på pojkar, det är omvittnat. Stora och märkvärdiga åthävor höra inte till, men väl ett par träffsäkra ord i lätt ton. Pojkarna begripa andemeningen mycket bra. Till sin hjälp har han några gymnasister med grundlig utbildning i ledarvärv. De äro hemma både i hushållsteknik och skogs-kunskap och allt det som kan fogas in däremellan. Deras arbetsdag här ute är ganska lång. Från 7 till 23 äro de i stolen och åtnjuta för detta en blygsam ersättning per månad. De vinna därmed en praktik som blir till nytta i fram-

tiden. Typiskt är kanske att de flesta ledarna blivit officerare.

Pojkar ha tävlingslusten i blodet. Här utnyttjas den, men varsamt. Det pågår sålunda en ständig ädel tävlan i att hålla snyggt på rummen. En säng kan bäddas på många sätt. Varje dag går ledningen ronden och poängbedömer den saken. Det blir inga snubbor för den slarvige, men man kan ta gift på att de övriga pojkarna på luckan ta syndaren under behandling. Det här är nämligen en lag-tävlan, där det vankas silvertallrikar. Dammkornen jagas med eftertryck, och sängöverkasterna ligga skrynkelfritt som om det gällde en hemslöjdsutställning. Här skulle mammorna bäva av salig fröjd om de såge vad deras ätteläggars förmå i ordningsväg. Jojo.

Vaktkontoret är ett nervcentrum, där slummer är enda förbjudna ordet. Den egenhändigt tillverkade växeln med 16 linjer och 1 mil ledningar betjänas av ynglingarna i tur och ordning under en vaktchefs uppsikt. Här förs permissionslista och båtlista, här har man tempen på vatten och luft och ger upplysningar av alla de slag. Även när den officiella

tystnaden sänker sig över nejden på slaget 22 finns det gossar, som hålla sig vakna. Tvåmanspatruller ströva igenom förläggningen natten i ända. Det måste vara ganska rörande att se en kortvuxen byting med stål hjälm på nacken kravla upp i en översäng och stoppa täcket om någon gymnasist, som sparkat av sig. Sämt händer nämligen, och det ingår i hustomtarnas uppgifter.

Det är spännande att vara nattvakt, och ingen känner sig fullvärdig förrän han varit med om provet. Det händer att höga ledningen gillrar upp nervkittlande fällor, och det händer mycket ofta, att man står i kö för att få vara nattvakt. Bara detta att vid ettsnåret få stega ner i matsalen och ta sin nattskaffning har ju något av mandomsprov över sig. Den som slumrar till, vilket må vara naturligt för en liten man, kommer inför rätta och kan vara säker på några timmars arrest i sinkabirum uppe på logen.

Logen, ja. Från den klingade operarior den gassiga sommardag jag cyklade in på sommarhemmets domäner. Inte var det så mycket snudd på Jussi och Hjördis, men sångarglöden tog

i alla fall livtag med målbrottet. Och pjäsen var skriven på en timme och inövad på lika kort tid. Där ligger i alla fall Operan klart i lä, trots vridscen och andra agremanger. "Oasens ros eller schejkinnans rov" har mig veterligt inte tagits upp av hr André. Han kanske inte har de sångliga krafterna. Bali Abebba, den gamle schejken i oasen Murkla, vore dock ett parti för Joel Berglund, och den unga, farliga schejkinan Daddel-Juppa borde ligga väl till för Benna Lemon-Brundin. Huruvida amman Fetina kan uppbäras helt enligt rollen beror på om vederbörande har cykel och kan vända på en femöring. Det kunde den här amman, trots en hel utförsäljning dunkuddar i barm och akterkastell. Väddös halmdösar hade lånat stoffet till de knoppande behagen på den gamle schejkens bajadärer. Det krävs många strån för att ändra om magra gymnasistbröst till något helt annat, men regissören hade lyckats bra.

I ett avseende var den här operascenen alla andra överlägsen: den höll sig med äkta tordön. Skrällarna satte in i den magnifika döds scenen, och husmodern fröken Stina Österlund skruvade sig oroligt i gästlogen. Kom-Postens manlige Kajsa Rootzén hastade dit för en intervju. Sviktade nerverna inför schejk-

sonen Bulos dödskväde? Nej, teatervis-kade husmor, men det drog ihop till mid-dag. Just den här åskdan hade hon 100 liter mjölk, 30 kg strömming, 14 kg lim-pa, 8 kg hårt bröd och litet annat att ställa med. Hon slet sig från den hek-tiska föreställningen i fjärde akten, väl vetande att folket på båda sidor om orkesterdiket var framstående vitamin-slukare. Kom-Posten (det är pojkstadens tidning) fick stoff till en matbetonad operarecension, och dess huvudredaktör frustade förtjust.

I doppet före middan förenades artis-ter och publik. Kanoter skuro smidigt ut, och segelledaren Nils Almén från Sjövärnet drillade en del bytingar i se-maforering, medan de mognare gossarna hissade segel på ett par av sniporna. Lusten till sjön är hejdlös och uppmunt-ras samvetsgrant, men om kurator Bruce röjer längtan efter något, så gäller det två snipor till. Ädle givare ha varit och äro pojkhemmet så bevågna, att han icke dristar komma med några böneskrifter, men faktum kvarstår: sniporna saknas. Säkert finns det någon gammal Norra latinare, som vill ge pojkarna ett hand-tag på den punkten.

De äro för resten inte bortkomna, de här gossarna, då allvarliga uppgifter fö-restå. När dimman en julikväll vältrade fram hördes ett brak utifrån fjärden. Waxholmsbolagets "Norrtelje" hade gått på grund. Den kunde ta sig av för egen maskin, men pojkar från sommarhem-met gingo ut och lotsade den rätt i le-den. De fingo göra om saken litet senare igen och lyckades bra, fast dimbankarna stodo mjölkvita och täta. Pojkarna kän-na de här grundspäckade lederna som sin egen ficka. Ingen fredlig kofferdist undslipper prejning, när pojkstadens sjörövare äro i ledung. De ligga väl gömda under tofterna tills äntring kom-menderas, men då störta de upp. Nakna, krigsmålade kroppar drösa över relingen, och inför hotet från slagsvård och änter-bilor faller kaptenen till föga. Är han en man med gosselynne — och det är han vanligen — brukar lejden betalas i saft och bullar.

Men tänk om någon blir sjuk, undrar kanske någon mamma. Ja, sånt kan hän-da, fast sjukjournalen inte precis verkar fulltecknad. Sjukstugan är prydlig och välförsedd som ett länslasarett. Här finns operationsrum med full uppsätt-ning instrument och utbildad personal, som står under inspektion av provinsial-läkaren dr Hägerlund. Traktens befolk-

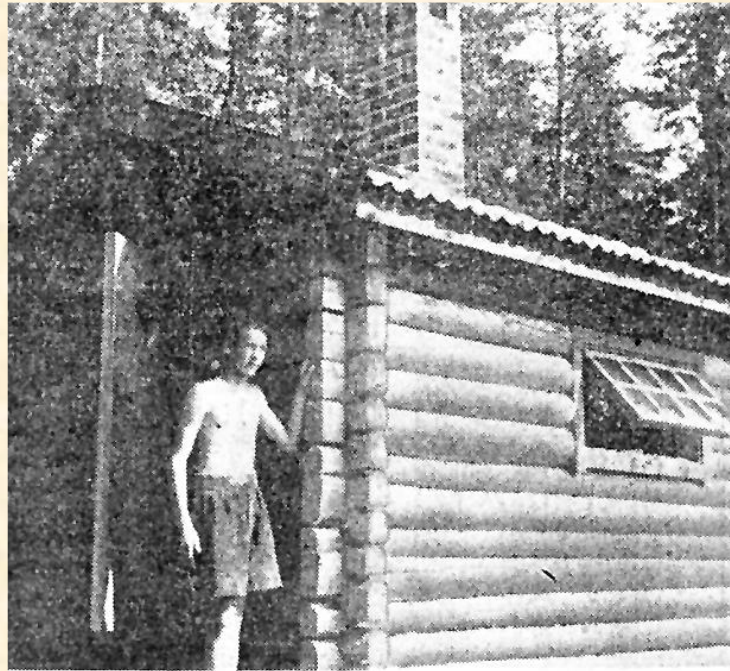
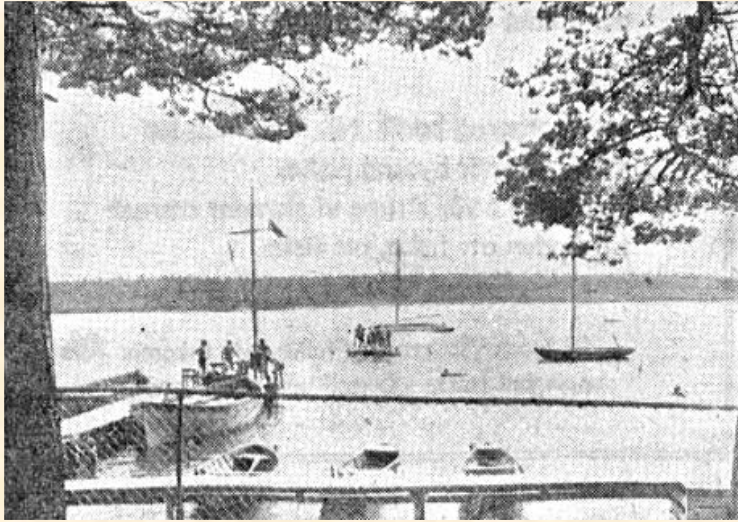
ning är flitigare gäster här än pojkarna själva. Naturligtvis behandlas icke svå-rare fall, men många lättare ingrepp med sövning ha skett under årens lopp.

Det gläder särskilt hr Bruce att man inte på länge behövt använda det orm-serum som finns bland medikamenterna. Om sjukstugan mest står tom, så gäller det inte bastun. Den har knuttimrats och mosstätats av pojkarna själva. Ett tim-mermanslag från Mora kunde inte gjort den saken bättre. Inte en spik finns i hela stugan.

Mot den röde hanen har man gott för-svar. Brandstationen består sig med spru-tor, hjälmar, yxor och all den attiralj en uttryckning kräver. Många gånger ha pojkarna kunnat ila till hjälp vid skogs-bränder. Att bistå orten och befolkning-en runt omkring ingår i de praktiska arbetsuppgifterna. Beredskapsarbete i folkförsörjningens tjänst sker mot den ersättning till deltagarna, som stipule-rats av Sveriges ungdomsberedskap.

Så växla arbete och nöjen i ständigt skiftande former. Just detta att pojkarna få ta itu med så många praktiska upp-gifter utanför skolans ram gör att ingen av dem behöver stå handfallen. Förbud mot förbud, kunde det stå över sommar-hemmets portal, ty här höjas inga var-

nande pekfingrar, men här ges handtag, och det betyder, att varje pojke får besked om hur han skall klara en sak på rätta sättet. Samvaron mellan äldre och yngre är påfallande otvungen. Magistern är pojke med pojkarna på fritiden, då leken går för fullt, men under arbetstimmarna är det lärare och lärjungar som träffas. Det är så självklart och går så självklart att ingen tänkt sig något annat. *Svale.*

Nils-Ola utanför den av pojkarna själva uppförda bastun.

Norra latinare på havsträff.

Norra latins sommarhem gästades på söndagen för första gången av Föreningen Norra latinare, och det blev en dag ute i pojkstaden på Björkö långt ifrån lik alla andra.

Pojkarna hade uppenbarligen berett sig omsorgsfullt inför konfrontationen med sina äldre kamrater, fast deras energiske ledare, kurator Sigge Bruce, påstod att allt var som en vanlig vardag. Var de små ynglingarnas uppmärksamhet inför det ovanliga besöket redan i förväg spänd, slappades den rakt inte av upptakten, då "Rex" lade till vid Marum. Mitt i den stabila sångkören, där Gösta Wallenius slog takten bl. a. för Olle Strandberg, Olle Björling och Calle Skylling, syntes rektor Norrbom själv, gammal OD-ist och präktig andra-bas som han är. Gissa om pojkarnas ögon stod på skaft.

Många mammor hade även slutit sig till sällskapet, och den vanliga scenen spelades om och om igen. Små pojkvaskrar med tårar i ögonen och rösten tjock upptäckte "sin egen mamma", men det är ju hemskt genant att kra-

mas om så där inför öppen ridå.

Så badade en och annan bastu och gick från de heta stenarna rakt ut i den 12-gradiga, svarta böljan. Det blev aptit som hittad, då det minuterna efter gällde att kasta sig över den middag, pojkarna knåpat ihop och som säkert skulle uppskattats även av mer kräsna gossar än de efter sex timmars båtfärd uthungrade Norra latinarna. Bland vilka märktes herrar, som mycket väl bland pojkarna vid detta havsparadis kunnat återfinna sina barnbarns barn. Småglyttarna som nu girigt slukade tonernas välljud, då gästerna improviserade en friluftskonsert i gröngräset.

Man kunde knappast missta sig på pojkarnas stolthet, då de för gästerna fick demonstrera, hur de där ute lever sitt eget säregna liv. Riktigast tolkades nog allas intryck av en gammal Norra latinare: som jag själv har pojkar, som nyss lärt sig gå, kan jag knappast tänka mig något värdefullare att önska dem än att för en sommar här bli en av er. Men då gäller det först och främst att komma in i Norra latin. Det lär inte vara så enkelt.

Det talades mycket "sommarhus" under återfärden. De som trotsat vädrets hotande makter behövde inte ångra sig. Ett lysande minne, uppfriskande fläktar under tre timmars samvaro med frimodiga, granna pojkar.

"Och vem det landet en gång sett, han längtar dit, längtar dit igen", sjöng Norra latinerna vid avskedet från sina unga vänner, just då den blå himlen för första gången lyste vid horisonten i väster, varslade om en vacker måndag.

Wijk.

S

Rektor Sven Norrbom:

Norra latins sommarhus hans skapelse

Norra latin räknar Gösta Forssell som sin store son och välgörare. Det är de stora begåvningsgarnas hemlighet och privilegium att kunna uträtta mera och räkna till för flera uppgifter än som är fattbart för oss andra. Gösta Forssell, vars liv var så fyllt av sjudande vetenskaplig verksamhet, fann även tid att omfatta sin gamla skola med ett aldrig slappnande intresse. Han ansåg sig stå i tacksamhetsskuld till Norra latin och framför allt dess oförliknelige rektor Carl Lundberg, vars minne han vid upprepade tillfällen varmt och värtaligt hyllade. Den tacksamhetsskulden har han mångfaldigt gäldat. Vid hans död är det i stället Norra latin som har att betyga sin egen tacksamhet mot sin ädle vän.

Gösta Forssell var under många år Norra latins inspektör. Han nöjde sig icke med att betrakta inspektoratet som ett hedersuppdrag. Vad som tvärtom satte sin prägel på hans verksamhet som inspektör var det varma personliga intresse, med vilket han omfattade skolan, dess lärare och lärjungar.

Sitt vackraste minnesmärke vid Norra latin har Gösta Forssell lämnat i Norra latins sommarhus, denna hans egen skapelse, som framsprungit ur hans varma goda hjärta och som varit till så stor glädje för hundratals norra latinare. Icke nog med att han gav uppslaget till sommarhuset. Med aldrig svikande omsorg följde han dess verksamhet och jämnade vägen för dess vidare utveckling. Att Norra latins sommarhus kunnat bli den i sitt slag enastående anläggning som det i dag är, det är i hög grad Gösta Forssells förtjänst.

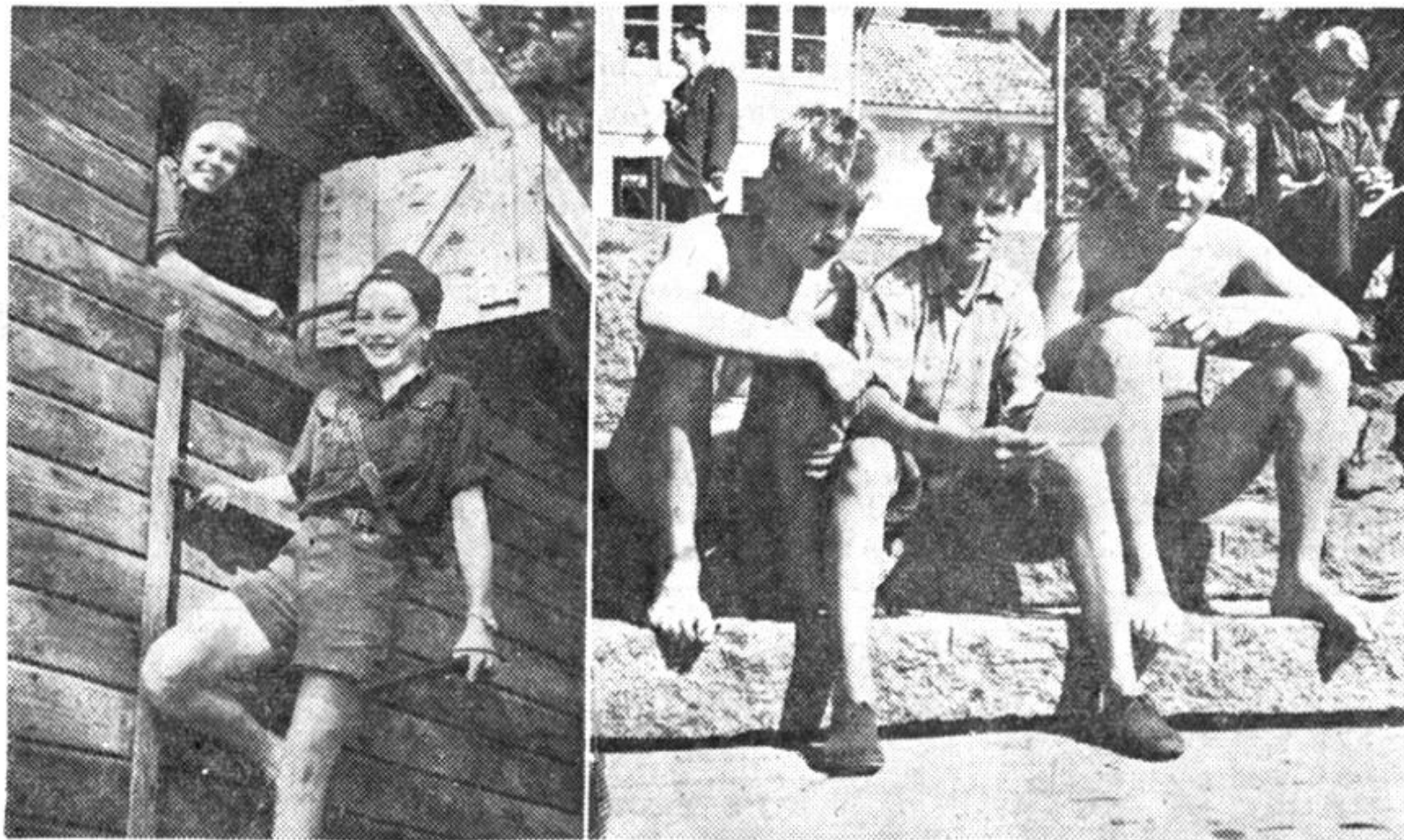
Norra latin bevarar i vördnad och tacksamhet Gösta Forssells välsignade minne.

Gösta Forssells jordfästning äger rum tisdagen den 21 november kl. 14 i Gustav Vasa kyrka och förrättas av biskop Arvid Runestam. Gravsättningen sker i familjegraven på Solna kyrkogård. Den bortgångne hade i livstiden uttryckt en önskan att inga tal hålls vid jordfästningen.

S

Uppbrott från pojkstaden Marum

Nattvakterna Bertil Lindståhl och Lennart Sandstedt (på stegen) klara att ta dagsvila på loftet till sjukstugan. Båda är utrustade med battonger. Tre stadsfullmäktige på Marums bio, nämligen Åke Sundström, Kjell Nilsson och Lars Gunnar Björklund studerar protokollen från löneförhandlingarna.

Glansfull proboxning kom blåbärsskogen att skaka

MARUM på Björkö, fredag. (Sv. D:s utsände medarbetare) Pojkstaden vid Ålands hav är i uppbrotsstämning. Stadsfullmäktiges hr ordförande, fjärdeklassisten Lars Gunnar Björklund, slår ihop protokollsboken med en smäll och funderar på en middagslur. Det har varit ett förfärligt pappersprassel sista dygnet. Sjukvårdsbiträdena kom med krav på dyrtidskompensation och tillerkändes ett ökat antal put per dygn. Put är pojkstadens gällande mynt. Knappt var de sega förhandlingarna slut förrän nattvakter, kökshandräckning, städare och en del andra socialgrupper löpte till. Alla ville klättra i lönegraderna, precis som i kungl. huvudstaden.

*Lägerchefen, kurator Sigge Bruce
utlägger ordningsstadgar för
pojkarna.*

I Marum vid Björköfjärdens 16-gradiga vatten tar man sånt här med allvar. Pojkstaden, stundom kallad Norra latins sommarhem, grundades 1938 enligt uppgifter i vapenskölden. I förfölj hade den sin första revolution. Efter häftiga gatustrider med pansarvagnar och fasadklättring på logen — nej, vad säger jag, idrottspalatset' — slogs den korrupperade stadsförvaltningen ner och de nya männen införde en regim i folkets namn. Man följer nämligen med dagspressen här ute. Den gnisslade sig fram skapligt resten av sommaren 1950. Revolutioner tar på krafterna. Dessutom torde lägerchefen kurator Sigge Bruce ha ett visst förädlade eller åtminstone förmildrande inflytande på seder och tänkesätt, ehuru han häftigt värjer sig för alla försåtliga antydningar i den vägen. Han lär bekläda borgmästarsysslan, materialiserad i en fruktansvärd granpåk, men han har icke säte i stadsfullmäktige och får yttra sig först efter ödmjuk anhållan eller om någon ledamot förstrött skulle rikta en fråga till honom.

Marum odlar sängbäddning till mästenskap

104 invånare har pojkstaden. I Synvillan och ett halvt dussin andra bostäder med vilda namn kryllar det av yngre tonåringar, medan ärrade gymnastister med flerårig marumerfarenhet bor i Aristokratvillan. Naturligtvis har de yngsta siktet ställt på den fastigheten. Bor man där, behöver man inte be om permission för att komma utom stans hank och stör. Men alla purras i morgonväkten av samma radioschlager. Sommarens är "Give me a kiss to build a dream on", som programledaren honungslent förklarar vara en ny och pigg sak, hittills aldrig hörd, innan han skruvar på. Upp ur slafarna! Och så paradbäddning, ty bästa "luckan" får vandringpris i belöning. Mammorna skulle häpna om de såg hur verkligt mönstergillt deras glin kan bädda, bara de vill. Låt dem fortsätta med saken, när terminen börjat.

Pojkstadens fasta och lösa inventarier värderas till 250 000 kr. Sommarbudgeten går på 55 000—60 000 kr. En del ynglingar ligger båda 6-veckorsperioderna, men de flesta blott endera av dem.

Man kan ta 100 pojkar och har ansökningar från 150 till. En tredjedel av stans invånare är frielever. Huvudparten är, norra latinare, men Kungsholms högre allmänna läroverk och några andra skolor får också vara med. Stadens tänkespråk är osynligt. Det kunde vara: Frihet under ansvar.

Händigheten frapperar. Flera mil telefonledningar har gillrats. Varje stuga har en gammal LM-telefon, inköpt för en spottstyver. Högtalare finns också överallt. Telefonväxeln för det lokala nätet bemannas av pojkarna i tur och ordning. Det obligatoriska arbetet går till 75 minuter i veckan, resten är fritidsjobb. Det finns 35 tunnland mark att skapa om. Gissa om här gjorts en del under åren! Pojkarna har grävt och lagt cementbrunn, de har under sakkunnig ledning byggt en bastu i yppersta dalastil. Inte en spik finns i de knuttimrade stockarna. Båtbryggarna har byggts ut och skogsröjningen hör till mannadaterna. Man kan inte tro att spinkiga pojkar förmår bryta så vresiga stubbar ur stenbunden mark som här skett. Den mång-erfarne förvaltaren Thure Westerlund ordnar och ger anvisningar.

Han är äldst i den här stan. Fänrik Sten Ivar Nilsson har av chefen för marinen kommenderats hit för att ge pojkarna undervisning i sjömanskap, navigation och praktisk seglingskunskap. Nästan varje dag sticker en kontingent ut till havssvalget i Ålands hav och övar. Kanoter finns i massa. Marum är ett Karlskrona i miniatyr vad sjökunnighet angår. Massor med seglare och motorbåtar har hjälpts i hamn under dimma och grov sjö. Ja, häromåret drogs en växholmsbåt av grund just under svår dimma. I Marum finns det vakande ögon dygnet runt, ty pojkarna indelas i vakter. De uppstår avlöning i put. Detta mynt har stått sig utan värdeminskning, trots inflation. Man kan tillhandla sig tjänster och förmåner, men icke varor, för put. Man kan inte heller sälja sin mat eller sina uppdrag till någon kamrat, men däremot kan man köpa sig en resa ut till Lycksalighetens ö, som är en flotte mitt i fjärden. Man kan resa lyx i chefens motorbåt Cindra eller tas på släp i roddbåt. Böter i put är fastställda för slarv och småförseelser, av

vilka, s. k. pallning är dyrbarast. Det kostar visst 150 put och vem kommer upp till det. Nå, kontona utjämnas när sommaren är slut. Ordet "förbud" finns inte i Marums stadga. Man sätter "nej" på en dörr bakom vilken åtråvärda saker som verktyg, målarfärg, metspön etc., förvaras. Det räcker.

Svea rikes grundlagar omtolkade åt ung stad

Pojkstaden välsignar vindsröjningarna i Stockholm under krigsåren. Då fick man möbler från 1600-talet, fina sängar och diverse bråte. Allt släpades ut och blev till nya nyttigheter. Norra Latins gamla lyktor från 1890-talet pryder ingången till stan. De sitter vid Storgatan. Gamla kollegiemöbler har blivit skåp och bibliotekshyllor.

S. k. tänkande killar brottas med dagens problem, en hårdknäckt nöt, som intendenten Hans Bergman hänger ut till begrundan varje morgon. Glädjeämnen i övrigt? Sigge Bruce har flera svar till reds. Där är unge Peter Rei-

chel, tyskfödd, men norra latinare en gång i tiden. Nu har han och en kamrat liftat hit för att åter uppleva pojkstadens sommarglädje. Och där är den unge juristen som, i långa vinterkvällar suttit och översatt Sveriges rikes lag, särskilt grundlagarna, passligt för pojkstadens behov. Man följer dem liksom arbetsordningen för stadsfullmäktige, en kopia på den som finns i stadshuset i Stockholm. Och så förstås alla de marumpojkar som kommer åter som män i staten, ofta med maka och unga telningar i sällskap.

De strövar vetgirigt omkring och pekar ut vad de själva var med om och jobbade med det eller det året. Bakom det hela finns Norra latins föräldraförning med damernas idoga basarjobb för att skaffa pengar och så sommarhemmets stiftelse med advokat Lars Östberg som ordförande. I allt svarar sex ledare för pojkarnas arbete och fritid här ute. Sigge Bruce har varit med från början 1938.

Man reser ut också under vinterns helger, fast då i en begränsad skara. Hr Bruce har varit ifrån två juldagar på hela tiden. Han tycker det är roligt att arbeta med pojkar. Det går utan hårda paragrafer, ty även de som är vildbasare hemma i det kära plugget vid Drottninggatan har en laganda och en ambition som bär över alla svårigheter. Mot-pojkar blir med-pojkar här ute. En pojke gör sin sak bra, när han ser att den har mening och man väntar att just han ska klara den, säger Sigge Bruce. Han är förresten en av de mycket få här i landet som kan använda skolpojkslangen på rätt sätt och med aldrig slappnande vaksamhet för ett ords innebörd och när det "hoppat ur tiden". Slangorden lever vanligen kort och färgrikt som fjällens blommor.

Svale.

Centralfängelset bastu i "pojkestaden" Björkö

BJÖRKÖ. (SvD:s utsände) Just så här skall en riktig pojkestad se ut med fotbollsplan och campingtält, totempålar och indianbokshyss, luftig sommarmatsal, badstrand och en trampolin för ett språng huvudstupa i glittervågorna. Norra Latins sommarhem kan tjäna som mönster för "städer" i samma stil — Södra Latin följde också genast exemplet, men det är förstås en annan historia.

Trettonåringarna Sigward Wronkow och Tomas Djulstedt flankerar "lägerguden".

Den här gången är det norralatinarna det gäller, och kurator Sigge Bruce tyckte, att han borde visa staden innan uppbrottet sker vid veckoslutet. Han hade skaffat önskeväder, en "stormatch" mellan de yppersta fotbollslagen och en uppvisning på vattenskidor, som det fräste om. Sedan förevisade han staden, som håller sig med borgmästare och råd, stadsfullmäktige och drätselnämnd, brandkår och polis och allt som anstår ett välordnat samhälle. Pojkstaden har till yttermera visso eget "myntverk" och en bank, som är stinn av s. k. put. Put heter myntsorten, och den valutan är förhärskande i staden — man får betalt för vad man uträttar i put, man får böta put, om man har begått någon förseelse, och från det ögonblick en pojke kommit innanför stadens Hank och stör är han helt avhängig av put som betalningsmedel.

I 17 år har pojkestaden på Björkö existerat och beflitat sig om sin förvaltning. Det betyder att det är ett

särdeles byråkratiskt samhälle vi hamnat i, och kurator Bruce är alldeles övertygad om att pappersexercisen skulle imponera även på en outrerad byråchef vid ett statligt verk.

Men det knogas och arbetas också, och det har utträttats åtskilligt på de fyrtio tunnlanden. Man har röjt i skogen, byggt vägar, upprättat ett telefonnät, timrat stugor och släpat ihop möbler och husgeråd. Gamla norralatinare kan få något drömskt i blicken nere vid stranden, där ett kartställ från skolan apterats till stativ för paddelåror, och nu vet man vart de uttjänta rockhängarna går — de finns i logementen runt om i stugorna!

Knopknåp

Möblerna tog skolstadens veteraner på Stockholms gator, då vindsröjningen grasserade som värst, pulpeten i intendentens rum är så sant

ett avdankat skrivbord från rektors-expeditionen. För övrigt har pojkar-na totat till det allra mesta själva, både finsnickeriet och det andra. Verkstaden är en fröjd för ett pojk-hjärta, och gästande rospiggas, som seglat över världens hav, kan inte finna den minsta skavank på de knoppar grabbarna nere vid sjökanten knåpar med i kajutan.

Skall det behöva noteras att pojkar-na trivs här? Det är luft i "luc-korna" nästan jämt, men ett aldrig så välorganiserat samhälle har natur-

ligtvis sina slitningar. För ett par veckor sedan "sprängdes" banken av ett förslaget järngång, men polisen monterade högtalare litet varstans i terrängen och lyckades avslöja juntan under en kollationering. Ibland utbryter det strejk, och då blir det nattmangling, alldeles som i stora världen, och revolutionärt sinnade med språklåda kan leka Hyde Park,

när det passar. Stadsfullmäktigevalen föregås av en kampanj som inte skyr några medel i värvningen av röster-na, och vid senaste valomgången lät man, för att göra det hela illusoriskt, resultaten sippra ut vid en sen extra-sändning i radio, fastän det hela var klart före sängdags.

En av lägreets egna poliser, Björn Jahnke, leder den fingerade förbrytaren Hans Helander till poliskontoret.

Forts. nästa sida

Putpallböter

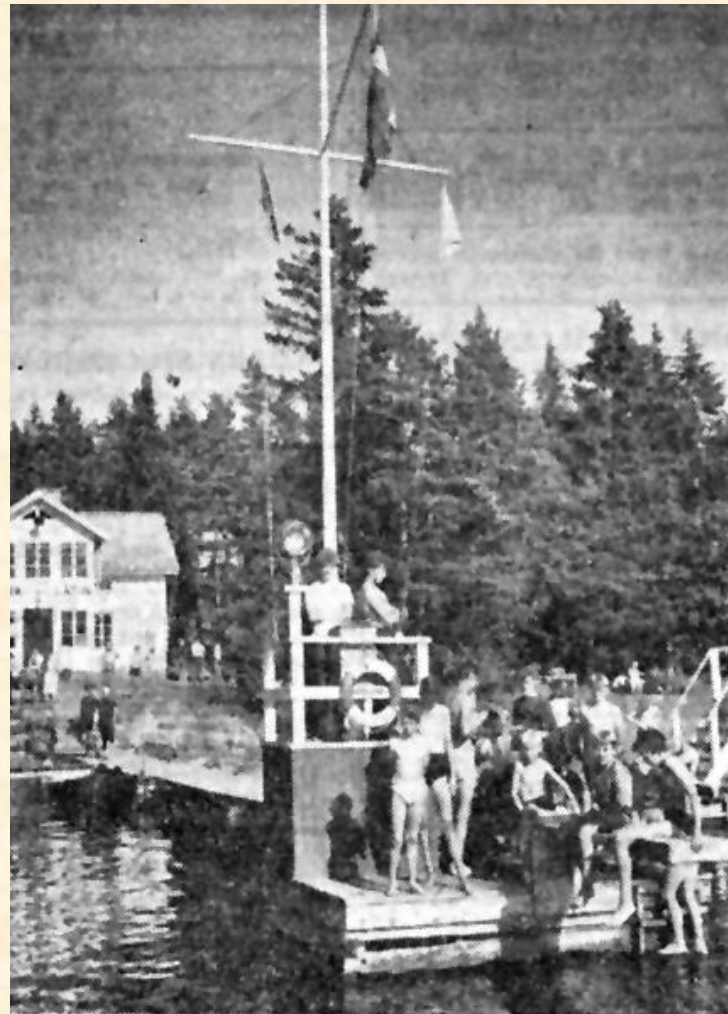
När det uppdagades att borgmästaren blundat för bankrånet apterades bastun till centralfängelse — den prydliga skylten finns fortfarande att beskåda —, och mycket annat händer som för tankarna växelvis till Blandaren och Grönköpings Weckoblad. Polisen i sin vaktkur beivrar energiskt "felgång", och syndare som pallar frukt får böta 150 put, säger "konstapeln" och ser sträng ut.

— Och vart går böterna?

— Dom festar stadsfullmäktige upp!

Det är bestämt ett skojigt samhälle. Det viftas inte med pekpinna, och andan är just så kamratlig som fader Flanagan tänkte sig. När två tråter slits tvisten i boxningsringen, där man bultar på varandra under vederbörlig uppsikt, och sedan är den affären ur världen. Tjuv- och rackartag är sällsynta, om de ens dyker upp. I pojkstaden på Björkö är centralfängelset i regel bastu!

Him.

Lägrets brygga är livligt frekventerad av pojkarna.

Nya friska put

Pojkstadens bankdirektör Lennart Rooth, och 1:e polisassistenten Stig Blomström håller ett vakande öga på statskassan.

Häromdagen rullade en ovanlig transport genom Roslagen. En bankbuss forslade då, eskorterad av en av Norrtäljepolisens svartvita bilar, 10 000 nya mynt till Norra Latins sommarhem, den s. k. Pojkstaden vid Ålands hav.

Pojkstaden, som är ett av landets mest kända miniatyrsamhällen, har bland övriga samhälleliga inrättningar även bank och eget myntsystem, där myntenheten kallas put.

Under årens lopp har den gamla upplagan undan för undan minskat, inte minst genom myntens stora souvenirvärde. Nu har emellertid Pojkstadens statskassa fått förstärkning och inväxling av gamla put mot nya kommer att göras omgående. Samtidigt kommer även utbyte att ske på Myntkabinettet och Statens historiska museum, där Pojkstadens mynt sedan gammalt finns representerade.

1977 var epoken Sommis över – efter 40 år

Säljes

Norra Latins Sommarhem

SJÖVIK—BJÖRKÖ—ROSLAGEN

Lämpligt som KURSGÅRD, KONFERENS-CENTER och SEGELSKOLA, SEMESTER-ANLÄGGNING, PENSIONATRÖRELSE el. dyl.

TOMT c:a 130 000 kvm vacker park — och skogstomt i söderläge mot Björköfjärden (Marums brygga).

C:a 200 m egen strand med goda badmöjligheter vid naturlig sandstrand. God hamn med bryggor. Grönområden för olika sportaktiviteter. Vackra orörda strövområden med riklig och omväxlande fauna och flora. Fiskevatten.

BYGGNADER: 3 äldre bostadshus, matsalsbyggnad med ekonomiutrymmen, förläggningsshus, verkstads- och förrådsbyggnader, tvättstuga, timmerbastu. Inalles 17 byggnader.

BESKRIVNING OCH KARTMATERIAL

ERHÅLLES GENOM

AB ARSENALEN, 106 40 STOCKHOLM

Märk kuvertet "Sjövik"

Förvaltaren vid Sjövik

Thure Westerlund

har lämnat oss alla i stor
sorg och saknad.

Marum, Björkö 12 nov.
1973

STIFTELSEN
NORRA LATINS
SOMMARHEM

Jordfästningen äger rum lör-
dagen den 24 nov. kl. 11.00
i Björkö-Arholma kyrka.

Thure Westerlund

Förvaltaren vid Norra
Latins sommarhem Sjö-
vik, Thure Westerlund,
Björkö, har avlidit, 76 år
gammal. Han var född i
Västernäs på Rådmansö.
I unga år gick han till
sjöss och arbetade som
timmerman på Neptun-
bolagets bärgningsfar-
tyg, varefter han i bör-
jan på 1920-talet gick i
land och var verksam
som byggmästare samti-
digt som han tillsam-
mans med sin svärfar
drev slakterirörelse på
Björkö. 1938 fick han
första gången anställ-
ning vid Norra Latins
sommarhem på Björkö
och blev fast anställd
förvaltare där vid slutet
av 1940-talet. I dåvaran-
de Björkö-Arholma
kommun var han under
ett antal år ordförande i
nykterhetsnämnden och
innehade flera andra
kommunala uppdrag.

Magnus Härenstam spelar
80-talsmusik.

En lek på allvar

Magnus Härenstam sommarpratar i dag. Han skall tala om hur det kommer sig att det blir som det blir. Vem skall man skylla på eller tacka för att man blivit den man blivit? Det som man hade för sig på somrar-

na i slutet av 50-talet — kan det ha haft någon betydelse o. s. v.

På somrarna var han på "Sommis", Norra Latins sommarhem för pojkar eller som det också kallades Pojkstaden vid Ålands hav. Pojkstad var det med 200 invånare. Där fanns borgmästare, stadsfullmäktige, bank, eget myntsysteem, politiska partier och fackföreningar. I alla dessa befattningar fanns grabbar i ålderna 10—18 år.

Polismästaren hette ett år Magnus Härenstam, som dock inte blev omvald... Där fanns också Roslagens Universitet, d. v. s. ferieskolan,

En praktisk sommarlektion i samhällskunskap. Lek på allvar — frihet under ansvar och allt vad det hette. Men framför allt oerhört roligt. Detta skall Magnus Härenstam berätta om.

Sigge Bruce efter 48 år
i Norra Latin:

Fattiga Klara gjorde mig till skolkurator

Efter 48 år i anrika Norra Latin — därav 9 som elev, lämnar Sveriges förste skolkurator Sigge Bruce sitt tjänsterum.

— Men skolan lämnar jag inte, ler han. Här finns mycket att göra också för en pensionär som jag.

Egentligen gick Sigge Bruce i pension redan förra året men återanställdes efter sommarlov. Den här gången är det dock definitivt och tillsammans med

kollegiet och 375 elever sjöng han på avslutningen för sista gången. Den blomstertid nu kommer.

— Det blev en extra högtidlig avslutning med både pukor och trumpeter och mången våtskimrande blick, berättar Sigge Bruce. Norra Latin upphör ju som skola från 1 juli och skall under en övergångstid på ett par år tills det nya gymnasiet i Tensta blir färdigt kallas Tensta gymnasium i Norra Latin...

Ack ja, vad allt de hittar på våra kära myndigheter.

Började 1943

Norra Latins föräldraförening har alltid varit på alerten. Redan 1943 ansåg den att en kurator skulle kunna uträtta en hel del utöver vad lärarna gjorde efter tid och förmåga. Sigge Bruce, då konsulent i arbetsmarknadskommissionen, knöts till läro-

verket en kväll i veckan. Två år senare gick Norra Latin och Kungsholms läroverk samman och anställde Bruce, men det var arbetsmarknadskommissionen som betalade lönen. Rätt till tjänstepension medförde anställningen först efter 15 år...

— Jo, det var nog lite trögt i början, minns Sigge Bruce. Jag fick t.ex. inte sitta med när lärarna hade kollegium förrän jag fick särskilt tillstånd därtill genom ett kungligt brev.

Men i princip har samarbetet med rektorer och lärare gått bra; samtliga har respekterat varandras arbetsuppgifter och insett att både lärare och elever har god nytta av att ha en klok kurator vid skolan.

Social misär

Vid Norra Latin har bedrivits en försöksverksamhet med kon-

centrerad läsning. Det har gjort skolan attraktiv och det i sin tur medfört att bara elever med höga poäng har kunnat beredas plats: skolan har blivit något av en elitskola och även elever med långa resvägar har med glädje accepterat en plats.

— Det var skillnad förr när de flesta eleverna kom från det fattiga Klara, erinrar sig **Sigge Bruce**. Många hade det besvärligt hemma — men aldrig att någon försökte se bakom kulisserna och fråga sig varför en elev misslyckades med skolarbetet. Det där grep mig djupt och det var en av anledningarna till att jag valde det här arbetet.

Skolans äldsta

Nu skall **Sigge Bruce** för första gången på flera decennier unna sig en ordentlig sommarsemester.

— Under min långa tjänstetid var jag engagerad hela sommaren vid Norra Latins sommarhem söder om Barnens ö. Den är såld nu och för köpeskillingen har bildats en fond som jag har hand om.

Monica Anrep-Nordin

Kurator **Sigge Bruce** lämnar sin tjänst som kurator efter sammanlagt 48 år i Norra Latin — därav 9 som elev.

Foto: KRISTER NYMAN

Sigge Bruce död**Han blev Sveriges
förste skolkurator**

Förre kuratorn vid Norra Latins gymnasium **Sigge Bruce**, Stockholm, 73 år, föddes i Stockholm och växte upp i Vasastaden. 1926 började han på Högre allmänna läroverket å Norrmalm, Norra Latin. Efter studentexamen studerade han bl a vid Stockholms högskola, Socialinstitutet och Psykologiska institutet samt genomgick yrkesvägledningsutbildning vid arbetsmarknads-

kommissionen. Han var ungdomskonsulent vid arbetsmarknadskommissionen, socialchef i statens kommitté för estlands-svenskarna och nämndeman i Stockholms rådhusrätt. Han har tillhört styrelsen för Målsmännens riksförbund, LR:s elevvårdskommitté och anlitas för expertuppdrag av SÖ och arbetsmarknadsverket. Han var mångårig föreståndare för Norra Latins sommarhem Sjövik i Roslagen. Hans närmaste är brodern Hans med maka, Göteborg, samt brorsbarn.

Norra Latins sommarhem inrättades på **Sigge Bruce**s initiativ 1938. Ett utomordentligt stöd till denna sociala verksamhet bland skolungdomar fick han från Norra Latins inspektor, professor Gösta Forssell. Sommarhemsföreståndaren fick officiella mottagningar angivna i skolkatalogen också under läsåret. Skolans rektor och dess föräldraförening fann snart, att **Sigge Bruce**s insatser var av synnerligen positivt värde för eleverna. Detta ledde till att föräldraföreningen 1943 an-

ställde **Sigge Bruce** som "social kurator" vid Norra Latin. Därmed var Sveriges första skolkurator med endast denna funktion tillsatt. Tjänsten blev statligt arvoderad från 1945. Till en början var kurator **Sigge Bruce** också elevernas länk till arbetsmarknaden. På så sätt var han även pionjär inom det område som långt senare fick sina egna befattningshavare, SYO-konsulenter. (**Sigge Bruce** var även några år kurator vid Kungsholmens gymnasium och un-

der sina senare tjänsteår vid Norra Latins vuxengymnasium.)

Ett ytterligare exempel på **Sigge Bruce**s framsynthet var utformningen av verksamheten vid Norra Latins sommarhem. Pojkarna där fick organisera sig som innevånare i en stad: man valde borgmästare och stadsstyrelse, utsåg hamnchef, ordningsmakt, brandförsvar m m. Man hade egen telefonväxel och radiostation och till och med egen valuta (icke växlingsbar till annat mynt). Man kan med and-

ra ord säga, att pojkarna fick leva sig in i samhällskunskap vid en tidpunkt, då ännu inte det ämnet fanns på skolschemat. Verksamheten på Sommarhemmet har för övrigt filmats under titeln "Pojkstaden vid Ålands hav", en film som vid ett par tillfällen också visats av Sveriges Television.

Sigge Bruce har under hela sin aktiva tid varit ivrig samlare av "norrallatiniana". Efter sin pensionering 1982, då Norra Latin som skola lades ned,

har han ordnat dessa samlingar till ett litet museum, som genom hans trägna arbetsinsatser fått inrymmas i några rum i det nu som konferenscentrum inrättade Norra Latin.

HJALMAR KÖRNER
F rektor vid Norra Latin

S

Sigge Bruce

• 13 juli 1916

har lämnat oss alla
i sorg och saknad.

Stockholm 12 okt 1989

HANS och ELSA

Åke och Ingar

Annika, Staffan,

Karin, Håkan

Elisabeth och Göran

Marianne

Inger och Claes

Olof, Tor

*I våra hjärtan
kommer Ditt ljusa minne
alltid att leva kvar*

Jordfästningen äger rum
torsdagen den 26 oktober
1989 kl 14.00 i Adolf Fred-
riks kyrka.

Efter akten samling å Norra
Latin. O.s.a. till Begrav-
ningsbyrån, tel. 08-16 04 25,
senast tisdagen den 24 okto-
ber.

Vår aktade och avhållne
vän, Norra Latins
Sommarhems grundare
och föreståndare,
kuratorn vid Norra Latin

Sigge Bruce

har lämnat oss,
hans minne lever.

Stockholm 12 okt 1989

Norra Latinstiftelsen
Föreningen Norra
Latinare
Latinare

Jordfästningen äger rum i
Adolf Fredriks kyrka tors-
dagen den 26 oktober 1989 kl
14. Efter akten samling i
Norra Latin Drottninggatan
71 B. O s a till Hellsénius Be-
gravningsbyrå, tel
08-16 04 25, senast den 24
oktober. Istället för blommor
tänk på Norra Latinstiftel-
sen, Norra Latins museum
som låg Sigge Bruce varmt
om hjärtat, pg 15 39 45-1.